

פולנייה גאה

תערוכה ראשונה במוזיאון העיצוב בחולון, ולצדה גם כנס. לרגל האירוע מגיעים אוצרים ואמנים מרחבי העולם. אחת מהם היא אגנישקה יקובסון, הרוח החיה מאחורי עיצוב פולני עכשווי. כן, יש דבר כזה. ראיון עם עלי הרדאבל

מוזיאון העיצוב בחולון רק נפתח, וכבר מרענן את הזירה המקומית. לקראת התערוכה הראשונה שמעלה המוזיאון, וכנס שמתקיים במקביל לה (ראו מסגרת), מגיעות לארץ ארצות בינלאומיות מהתחום. אחת מהן היא אגנישקה יקובסון (Agnieszka Jacobson-Cielecka), אוצרת, עיתונאית ורוח החיה מאחורי עיצוב פולני עכשווי. מן הסתם מתרוממות עכשיו כמה גבות: עיצוב עכשווי בפולין? הרי מדובר במדינה שהייתה סגורה במשך שנים ארוכות מאחורי חומות הקומוניזם, ונתפסת, בעיקר אצל ישראלים, כמושנת, כשמרנית וכדוהיה. גם הויכרונות והאסוציאציות ממלחמת העולם אינן עושות עמה חסד. כשמוסיפים לכך את תרומת הרודה הפולנייה – ומנסים לחבר את כל זה לאתטיקה, ועוד עכשוויות, הרי שיש קלאש רציני בדרך.

אבל כדאי לרענן את המושגים. פולין חברה באיחוד האירופי כבר יותר חמש שנים, קורים בה דברים, ובעצם קרו גם קודם. מראיון עם אגנישקה יקובסון טרם בואה לארץ, עולה גם כי יותר מקו דמיון אחד מחבר בין המעצבים בפולין לעמיתיהם בישראל. "היום עיצוב הוא IN בכל מקום, וגם בפולין", היא אומרת.

הפולני כ"אחר"

יקובסון היא בוגרת האקדמיה לאמנות בורשה, כציירת. היא הציגה בעברה תערוכות יחיד, וגם עובדת כעיתונאית וכאוצרת עיצוב. ב-2000 ייסדה מהדורה פולנית של המגזין הבינלאומי "Elle Decoration", שאותה ערכה במשך שבע שנים והמשימה גליונות. לפני כשלוש שנים הפכה לעיתונאית עצמאית, וכעת כותבת מאמרים שבועיים בעיתונים מובילים בפולין. בנוסף, היא יזמה ומפעילה את פסטיבל העיצוב בלודז' ואוצרת תערוכות המציגות עיצוב פולני בחגי העולם. רבות מאלה האחרונות עוסקות בשאלה המסקרנת, שנשאלה בהמשך הראיון: "האם מעצבים פולניים הם כמו כולם, או אחרים?"

הדוגמה הלודז'אית

כמו רבים מקוראינו, גם אני לא יודעת הרבה על עיצוב פולני. מהו הרקע לעיצובים המסורתיים והעכשוויים בפולין? "במשך שנים לא היה כל דיון על עיצוב

אגנישקה יקובסון.
אמנית, אוצרת וכותבת

1-2-3. גופי תאורה אקולוגיים. צנצנת ושברי זכוכית של ג'קובק וין בעיצוב סטודיו Wzorowo, אהל מסרטי בד בעיצוב Agnieszka Lasota ונורה שצריך לחפש היטב בין צינורות הפלסטיק בעיצוב Moonoo

היא מספרת שהפסטיבל "יצא לה" כמעט במקרה: "הטיבה הראשונה להחלטה שלי להקים בשנת 2007 את הפסטיבל הייתה המקום: קומפלקס פוסט-עשיתי מהמאה ה-19, שהיה בעבר מפעל טקסטיל, ומשתרע על פני 18 אלף מטרים רבועים בתשעה אולמות נפרדים. מקום יפהפה, דקורטיבי, מעורר השראה. הטיבה השנייה הייתה אנושית: נאספה סביבי חבורה קטנה של צעירים נלהבים, בני פחות מ-25, ונוצרה תחושה מיוחדת של כוח, להט ותשוקה חסרת גבולות כמעט. "בשנתו השנייה של הפסטיבל כבר היה ברור שזו הצלחה: אצרותי ארבעים מעצבים עם פריטים מהגם ואינטראקטיביים. הכרנו על תחרות למעצבים צעירים, נערכו הרצאות, סדנאות יצירה ופאנלים. במהלך שבועיים נמכרו 18 אלף כרטיסים. השנה התקים הפסטיבל בפעם השלישית, והיה גדול יותר: הפעם אצרותי במסגרת הפסטיבל גם שלוש תערוכות בינלאומיות, בהן גם של מעצבי קרמיקה מישראל, ונמכרו שלוש אלף כרטיסים. אינה הבירה. היא עיר מרוכזת אבל ענייה, ונמצאת 'על

אורגניות צורנית. כלי אחסון והגשה בהשראת חלוקי נחל, עשויים פורצלן עם לכה. בעיצוב Bogdan Kosak

מקוריות מרענת. סימני נגיפה מזהבת על פורצלן לבן. בעיצוב Karina Marusinska

פרחי מבחנה. חימום דופנות המבחנות יוצר בהן מגרעת, המאפשרות חיבור פשוט בעזרת קשירה, ובכך הן הופכות לאגרנטל יציב לפרחים טריים. בעיצוב Agnieszka Bar

שיתוף הצרכן. קרש עץ גולמי עם מכשירי רדיו מובנים. הרוכש חותך לעצמו במסור ידני את הרדיו הנבחר, ובכך שותף ליצירת תוצאה הסופית. בעיצוב Gogo Design

ניגוד חומרים. כיסאות דינמיים עם ידיות, עשויים גזע עץ אלון מלא ומבוקע, בקוטר של 30 סנטימטרים. המחופה פלדה בהקת נמראה. בעיצוב סטודיו Malafor

ישר מהמחבת פריטים שיכלו להיווצר רק במאה ה-21

מוזיאון העיצוב בחולון, שנחנך בחודש שעבר בקול תרועה רמה, הציג עד כה רק את קירותיו ואת המעטפת היפה שלו. מחד (5.3) הוא יפתח לקהל הרחב עם תערוכה ראשונה: "מזבזבז הדברים – עיצוב והמאה ה-21". בתערוכה כמאה מוצגים מרחבי העולם, הבוהנים תהליכי עבודה של מעצבים, מערכות שיקולים מנוות לבחירת נושאי העיצוב, ותהליכי פיתוח רעיוניים וטכנולוגיים עד לייצור עצמו.

בין האורחים: ברברה בלומינק (שהייתה אוצרת ראשית במוזיאון קופרניאויט ובמוזיאון MAD בניו יורק) היא אוצרת אורחת ראשית, ולצדה האוצרים ג'ולי לסקי, אריק צ'ין וגארת' ווקר, שהוזמנו ליצירת התערוכה. מוצגים בה פריטים שיכלו להיות מיוצרים רק בשנים האחרונות, בשל חומרים, רעיונות, דרכי ביטוי או השימושים שלהם נועדו. בכנס שייערך יום קודם לפתיחת התערוכה תרצה, לצד אחרים, גם אגנישקה יקובסון, על מעצבים פולנים צעירים, על הפסטיבל בלודז' ועל שיוויים במציאות הפוליטית בעשרים השנים האחרונות.

הרדף. בפולין אנשים לא נוסעים כדי "לצרוך תרבות", אבל במקרה של הפסטיבל הזה נסעו במיוחד. "יש כבר מעצבים פולנים 'כוכבים'?" "זה מחד, אבל כמו שקורה לא פעם בפורבינציה, כדי להפוך למוכר בפולין אתה צריך להיות מוכר קודם כול במקום אחר. מעצבים מובילים הם Tomek Rygalik הסטגוני בסגנונו, שלמד ולימד באקדמיה המלכותית בלונדון ועיצב עבור חברות מוכרות כמו Artec, Artemide ו Moroso, Oskar Zieta שמעצב עבור חברת Hay הדינית".

האם את מכירה עיצוב ישראלי? "מעולם לא הייתי בישראל, ואני נרגשת לקראת הביקור. הודות למעצב Marek Cecula אני מכירה כמה קרמיקאים ישראליים, וממה שראיתי, הרי שזה עיצוב 'מספר סיפור'".

לאחר שתראה קצת יותר עיצוב ישראלי, תגלה יקובסון שבישראל, כמו בפולין, המעצבים צעירים למדי, פועלים בשטח זה שנים ספורות, וזוכים רק לאחרונה לתמיכה של התעשייה, ובפועל התוצאה היא מוצרים מחומרים מקומיים, הרבה מהם ממוחזרים, ובהתאם – לרוב מיוצרים בסדרות מוגבלות. נשמע קצת פולני. ●